

Prof. Dr. Roman Poseck

Hessen Eyaleti Devlet Danıştay ve Frankfurt am Main
Eyalet Yüksek Mahkemesi Başkanı

Hukuk Devleti için „Avrupa, Ülkeler ve Şehirler Elele“

Kültür Festivali nedeniyle bu akşam size bu konuşmayı yapmak benim için büyük bir sevinç kaynağıdır. Bay Kern'in bir kaç gün önce davetini aldığımda, fazla düşünmem gerekli olmadı. Hele birde bu günlerdeki festivalin konusunu öğrendikten sonra daveti kabul etmem benim için gayet tabi oldu.

Rödermark Şehri ve sakinlerinin neler yaptıkları beni etkiledi. Burda, Avrupa en iyi tarafından yaşanmakta. Avrupa hakkında tereddütlerin en yaygın olduğu bir dönemde, birleşik bir Avrupa'nın birleştiren ve artı değerinin öne çıkarılması önem kazanmaktadır.

Barış, özgürlük ve refaha, Avrupa'ya karşı çıkararak değil Avrupa fikrini desteklemekle ulaşılır. Hukuk Devleti ve Demokrasinin bir çok devlette gerilediği ve dengelerin değiştiği bir dünyada ve şu anki başkanıyla artık güvenilir bir müttefik olmayan Amerika'nın varlığı ve örneğin iklim değişiklikleri yahut göçmenlik gibi küresel nedenli sorunlar için verilecek sadece tek bir cevap vardır: Kendi değerlerini savunan kuvvetli ve birleşik bir Avrupa.

Bizler meydanı, çözümü şimdiki zaman ve gelecek için milliyetçilikte gören ve Avrupa sürecini kötülerle bırakmamalıyız. Geleceği– ne şehir ne de Ülke - tek başımıza şekillendiremeyiz. Başarılı bir gelecek, sadece birlik ve dayanışma içinde olan bir Avrupa ile mümkündür.

Milliyetçilerin iyimserlik vaatlerinden neler olacağını, bugün positif ve yapıcı çoğunluğun hemen hemen mümkün olmadığı, çıkmaz içine girmiş ve ayrılmış bir ülke durumundaki İngiltere örneğinde görmekteyiz. Bir çok kişi, ne istemediklerini bilmekteler. Fakat ne istedikleri belirgin değildir; her durumda gelecekteki süreç için yeterli çoğunluk bulunmamaktadır.

Avrupa Birleşme süreci için, yerelde insanlar tarafından kabul gören ve şekillendirici yeni girişimlere ihtiyaç vardır. Bu süreç Avrupa'nın tüm unsurlarını, ülke ve şehirlerini kapsamalıdır. Siyaset bu süreci yukardan belirleyemez.

Avrupa, hukuki direktifler ve bürokrasiden öteye bir şey olmalıdır. Bu nedenle şimdi açılacak olan bu yurttas buluşması ve sergiyi değerli buluyorum, aynı zamanda Rödermark Şehrinin bu angajmanını da örnek bir eylem olarak görüyorum.

Rödermark, Hessen ve Avrupa'nın kalbinde Avrupa'ya yönelik bir örnek teşkil etmektedir. Burda yerelde görüleceği gibi, yerele bağlılık ve avrupa severlik bir tezat değil, bir madalyanın iki yüzü gibidir.

Ben Limburg'lu biri olarak bu akşam Rödermark hakkında yaklaşık bir düşünceye sahip olduğumu itiraf etmeliyim. Offenbach İlçesinde bir yerleşim yeri ve S-Bahnın gittiği bir yer olarak biliyordum; sadece eski bir danıştay üyesi olarak şehrin belediye başkanını tanıyordum.

Şehrin Avrupa Angajmanı hakkında doğal olarak hiç bir şey bilgiye sahip değildim. Bu arada keşfettiğim şeylerden şaşılacak şekilde etkilendim. Macaristan, İtalya ve Avusturya ile aynı zamanda Fransa, Polonya ve Türkiye'den şehirlerle canlı tutulan kardeş şehirlik ilişkileri, barışçıl ortak yaşama ve insanların birbirlerini karşılıklı anlamalarına önemli bir katkıdır.

Bu nedenle kardeş şehirlerden gelen temsilcilerin hazır bulunmalarını memnuniyetle karşılıyorum. Oswald- von- Nell- Breuning- Okulunun Avrupa okulu olarak angajmanı da bilhassa takdire şayandır. Bu okulda öğrenciler Avrupa için fit yapılmaktalar ve Avrupa değerleriyle donatılmaktadırlar.

Ben kendim, Avrupa yanlısıyım ve öylede kalacağım. Benim kuşak- 1970 doğumluyum- diğer kuşaklardan daha fazla Avrupa birleşme sürecinden yararlandı. Biz onunla geliştik ve büyüdük. Bizlerin çoğu için son 50 yılda barış, özgürlük ve refah belirleyici oldu.

Avrupa Birliği olmasaydı bu gelişme olmazdı. Benim kuşak bu kıtada okul çağlarında ve daha sonra, seyahatler etti, tren ve uçakla Avrupayı dolaştı, Avrupa ülkeleri içinde sınır olmadan Avrupa ülkelerinde öğrenim gördü, muazzam manzaralar, şehirler, kültürler ve insanlar tanıdı.

Lise bitirenden sonra yüksek öğrenimim esnasında Güney Fransa'da Perpignan ve Hollanda'da Utrecht'te Erasmus- Programı çerçevesindeki yurt dışı ikametlerim öğrenimim için en iyi ve belirleyici deneyimler oldu. 90 lı yılların ortasında Hollanda'daki öğrenimin sırasında,

Avrupa Birliği, bilhassa Doğu Avrupa ülkeri için çok büyük çekim gücü oluşturdu. O zamanlar, Avrupa Birliği akseptansı için, tanıtım yapma zorunda kalacağımızı hiç mi hiç düşünmemiştim.

Fransa Başkanı Emmanuel Macron bu hafta „Avrupa için Yeni bir Başlangıç“ deklere etti.
Almanca olarakta yayımlanan deklarisinde:

„İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa bu kadar hiç önemli olmamıştı. Ve Avrupa bu kadar büyük bir tehlikeye düşmemişti..... ne barış nede Avrupa artık doğal bir durum teşkil etmemektedir.“ şeklinde belirtiyor.

Ben, sunumumu hayatımızı belirliyen değişik, yani Avrupa, Ülke ve Şehir düzlemlerine ayırmak istiyor ve mesleki alt yapıma uygun hukuk devletiyle irtibat kurmak istiyorum.

Avrupa Birliği ve Hukuk Devleti şu sıra bir çok ortak noktalara sahiptir. Bu ortak noktalar son on yıllarda ulaşılan kazanımlardır ve çok doğal olarak kabul görmekteler ve zaman zamanda günah keçisi gibi gösterilmektedirler. Bazan çok komplikedirler; ölçüsüz münferid çıkarların uygulanması değil, değişik çıkarların ortaklaştırılması ve dengelenmesini hedefler. Bu nedenle maalesef bu günlerde yaşadığımız topdancı ve basitleştirici saldırı ve karalamalar gündemdedir.

Avrupa Birliği ve Hukuk Devleti birbirleriyle ayrılmaz bütündür. Hukuk Devleti, Avrupa birleşme sürecinin taşıyıcı sütunlarından biridir. Bu ilke Avrupa ülkelerini birleştirmekte ve birçok devletlerden de ayırmaktadır.

Avrupa Birliğinin başarısızlığa uğraması durumunda, Hukuk devleti ilkesinin Avrupa'da tamir edilemez bir şekilde zarar göreceği kanaatini taşıyorum. Ve tersi de geçerlidir. Hukuk Devleti ilkesinin zarar görmesi, Avrupa Birliği için tamiri mümkün olmayan hasara yol açar. Avrupa Birliği merkezinden yara almış olur.

Hukuk Devletinin olmasa olmaz ilkeleri kesindir. Her düzlemde vardılar- Avrupa'da, ülkede ve yerel yönetimlerde.

Avrupa Birliği Mukavelesi madde 2 de Hukuk Devleti ilkesi her üye devlet için, yerel yönetimlere kadar şunu ihtiva eder:

" Birliğin dayandığı değerler, insan onuruna değer verme, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukuk devleti, kişi hakları, azınlık hakları dahil insan haklarının korunmasıdır. Bu değerler tüm üye devletler için ortak değerlerdir ve çoğulculuk, ayrımcılık karşıtığı, tolerans, adalet, dayanışma ve kadın erkek eşitliğidir."

Bizim anayasamız Avrupa yanlısıdır ve bu yanlılığı hukuk devleti ilkesine bağlamaktadır. Anayasanın 23. maddesinde:

" Federal Almanya Cumhuriyeti, demokrasi, hukuk devleti, sosyal ve federatif ilkeler ve yerellik ilkelerine bağlılık ve bu anayasada belirtilen temel hakların garantilendiği Birleşik Avrupa'nın gerçekleştirilmesi için çalışır." denilmektedir.

Hessen'deki insanlarda Ekim 2018 referandumunu çerçevesinde bu Avrupa için çok açık olarak onay verdiler. % 82,4 gibi yüksek bir oranla aşağıdaki madde 64 ü onayladılar:

"Hessen, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin bir eyaleti olarak Avrupa Birliğinin bir parçasıdır. Demokratik, hukuk devleti, sosyal ve federatif ilkeler ile, yerellik ilkesine bağlılık bölgelerin yerelliğini koruyan ve Avrupa kararlarına katılmayı garanti altına alma ilkelerini taahhüt eden bir Avrupa'yı kabul eder"

Hessen Anayasasında bölgelerin bağımsızlığı ve birleşik Avrupa düşüncesi aynı şekilde öne çıkarılmaktadır. Burda "ya o ya bu" değil "hem o hem bu" söz konusudur.

Avrupanın merkezinde bulunan ve benzeri az bulunacak tarzda uluslararası şekillenmiş iktisadi başarısı, Avrupa Birliği içindeki serbest dolaşım ve ikamet hakkı sayesinde olan Rhein- Main- Bölgesinin Avrupa taraftarlığı bu durumla uyum içindedir.

Burda Rödermark'ta Eintracht Frankfurt'un taraftarı olan herkes, takımını sadece Avrupa liglerinde başarılı oynadığı zamanlarda değil bütün zamanlarda kesin olarak övgü ile ateşler ve yürekten "Avrupa'nın kalbinde" müziğini söyler. Bizlerin Hessen vatandaşları olarak iyi ve takdir eden Avrupalı olmak için yeterli sebebimiz vardır.

Hukuk Devletinin temel kurallarının tüm düzlemlerde – Avrupa, ülke ve şehirde- hayatla doldurulması gereklidir. Bunla ilgili durum değerlendirilmesi nasıldır? Ben şahsen çok aydınlık ve birazda gölge görüyorum.

Burda hukuk devletini tarif etmeye ihtiyaç vardır. Ben şu anki tartışmalarda bazı yanlış anlamalar yahut bilinçli saptırmalar görüyorum.

Hukuk Devleti, kuvvetli bir devlet anlayışı olarak tanımlanamaz. Hukuk Devletinin temel ögesi, vatandaşların, kuvvetli ve müdahaleci devletten korunmasıdır. Hukuk Devletinde vatandaşlar birer obje değil, bilhassa kökenlerinden bağımsız, onurları ve hakları olan birer subjedirler. Nefret, dışlama ve hoşgörüsüzlük Hukuk Devletine ters düşen unsurlardır.

Hukuk Devletinin temel unsuru hukuğa bağlılık ve birinci sırada devlet gücünün hukuk ve kanunlara dayanmasıdır.

Bunun ötesinde hukuk devleti, hakları koruyan tarafsız ve bağımsız bir yargıyla iç içedir. Düzgün bir yargılama ve efektif bir hukuki korunma temel unsurlardır. Bu ölçeklere baktığımda Avrupa'da, ülkemizde ve yerel idarelerimizde yüksek derecede hukuk devleti ilkelerinin uygulandığını görmekteyim.

İdarenin uygulamaları her zaman herkesin hoşuna gitmeyebilir, bu eşyanın tabiatı gereğidir, çünkü İfare hoş olmayan kararlarda verilebilir. Benim algıladığıma göre, bizde genelde yürütme erki bütün alanlarda hukuk ve yasalara bağlı kalarak uygulama yapmaktadır.

Ancak bizde de bazı terslikler olmakta, örneğin Wetzlar İlinin Federal Anayasa Mahkemesinin kararına uymayı red etmesi, yahutta yürüyen mahkeme sürecine rağmen bir Tunuslunun Nordrhein- Westfallen´dan yurt dışı edilmesi gibi. Benim görüşüme göre burda hukuk devleti ilkesinin münferiden çignenmesi alarm vericidir, ancak genelleme yapmaya (henüz) uygun değildir.

Yerel yönetimler için Avrupa önemli bir konuma sahiptir. Avrupa Birliğinde kararlaştırılan ilkelerin % 70 -80 i doğrudan yerelle ilgilidir. Yerel Yönetimler seçim hakkı, ikamete bağlı bakım, ihale hukuku, tüm idare hukuku açık ve net avrupa hukuku niteliklidir. Yerel yönetimler için bunların uygulanması her zaman kolay olan bir şey değildir, ancak bunların uygulanması için kapsamlı çalışmalarda kaçınılmaz olmaktadır.

Yerel yönetimlere hitap etmeye değer verilmesi, Avrupa ve şehirlerin birlikte çalışmalarına iyi bir katkı sağlar. Şimdiye kadar ki yerel yönetimlerin bölge komisyonlarındaki zayıf rolünün geliştirilmesi gerekir.

Benim kanaatıma göre mahkemelerimiz de, hukuk devleti ilkelerine katkı sunmaktalar. Bu Avrupa Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yereldeki yerel mahkemeler ve Rödermark için yetkili Yerel Langen Mahkemesi gibi Avrupa´daki mahkemeler içinde geçerlidir.

Hessen Yerel Mahkemeleri her yıl 80.000 hukuk davası, 45.000 aile davası ve 40.000 ceza davasına bakmaktalar. Hukuk ve ceza davalarının ortalama süresi 5 aydır.

Burda her dava için durumun bu şekilde olduğuna dair garanti veremem, ancak kalite ve süre olarak tümünden bakıldığında başarılı bir durum olduğunu söyleyebilirim. Bu bilhassa uluslararası karşılaştırmalar içinde geçerlidir.

Hukuk devletine ara verildi veya alarm vermek için neden yoktur. Bu gün için hukuk devletinin erozyona uğradığından şikayetçi olanlar, bunları kendi siyasi talepleriyle irtibatlandırıyorlar ve hukuk devleti tartışmalarına taşıyor ve örneğin göç politikasında olduğu gibi kendi pozisyonlarını kuvvetlendirmeye çalışıyorlar.

Politik tartışmalar demokrasi gereğidir, ancak bunlar çok çabuk olarak temel sorun haline, hatta hukuk devleti krizine dönüştürülmemelidir. Yaratılan güvensizlik, Avrupa ve hukuk devletinin ihtiyacı ve hakkı olan güven duygusu için zehir mahiyetindedir.

Hukuk düzenimiz Avrupa'nın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu aynı zamanda ceza takipleri içinde geçerlidir, ceza takibinde sınırların engel oluşturulmaması gerekir, ceza takibinin etkili düzlemde olması için Avrupa ölçeğinde olması gereklidir.

Sadece Frankfurt Eyalet Yüksek Mahkemesinde geçen 2018 yılında 420 adet iade davası görülmüştür. Bunların % 85 i Avrupa Birliği üye devletlerin iade talebidir.

Bunun hukuki temelini Avrupa ölçeğinde geçerli olan Avrupa tutuklama kararları oluşturmaktaydı. Bu basit ve komplike olmayan iade işlemleri karşılıklı güvene dayanmaktadır. Biz, aranan şahsın haklarına her üye devlette aynı şekilde riayet edileceğine güvenmekteyiz.

Bu arada bizleri rahatsız eden ve bu güveni sarsan bir noktayıda belirtmek istiyorum. Bazı üye devletlerdeki hukuk devleti ilkesinde gelişmeler tedirginlik yaratmakta. Bu durum bilhassa Polonya için geçerlidir.

Ülke son 25 yıl içerisinde bağımsız bir yargı tesis etmek için önemli kazanımlar edindi. Son dönemdeki gelişmeler bu kazanımları yok etmeye yöneliktir. Bu bilhassa Anayasa Mahkemesi ve diğer mahkemelere şahsi etki etme yeni imkanları ve sevilmeyen hakimleri görevden alma veya emekli etme gibi konularda kendini göstermektedir.

Avrupa Birliğinin değerler sisteminin yara almaması ve üye devletler arasındaki hukuki ortak çalışmanın devam edebilmesi için bu yanlış gidişattan geri dönülmesi gerekir.

Avrupa bu konuda kesin tavır koymalı ve hukuk devleti garantilerinin yok edilmesinin olağanlaşması önlenmelidir. Macaristan ve Romanya'da da gelişmeler yanlış yöne doğru gitmektedir.

Sorunlarla değil, umut verici bir geleceğe bakışla sona geleyim.

Ümit ederim ki, birlikte Avrupa'yı tekrar positif şekillendirmeyi başarabilelim. Rödermark ve onun kardeş şehirlerinden bunla ilgili kuvvetli bir sinyal verilebilir.

Burda herkese iş düşmektedir: Şehirler, Ülkeler ve Avrupa'nın kendisinin devreye girmesi gerekir. Kimlik konusunun önemli noktalarında biri diğerine muhtaçtır ve birbirlerini tamamlarlar. Ben şahsen kendimi, Limburg'lu, Hessen'li, Alman ve Avrupa'lı olarak hissediyorum. Bütün bunları severek kabulleniyorum.

Barış, özgürlük ve hukuk devleti için sınırsız bir Avrupa'yı birlikte savunalım!